

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori Íjcyáme éllevu

Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójtenémá elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímíbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa páme avyéjuubéré íjcyáábedi íjyáacunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óvíi Méécaáni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Páíjyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye díbye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá díbyema ímí ámuha meíjcyáne j tééveríyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné Íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa díbyedítýú Íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúcunúhi. ⁷ Áánéllii díbye tsááiñe ámuha metéhméné hajchótá meíjcyáa Píívyéébe píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhakye téhméiibe éhnííñevu ímí ámuha díbyeke

meúraavyémé íínetú menéétsámeítu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácoóca. ⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenú íñéhdú. Aabée tsúúca meke ujcú Íli Jetsocríjtó Máavyéjuube Íjcyáábema dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduváré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhake o bóijcyú ámuha metáhjácatsíhíjcyánetu. Óvíyacóóné páhduváré ámuha meítsámeíhíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcátsi. ¹¹ Ehdú ámúhake o nées ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroéémudítuú tsaate úúbállénéllííhye. ¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánetúvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Tsiytyévá nehíjcyá Péédoróéjté íjcyane. Tsiytyévá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcámeíhi? Pane ¿acáa o íhvéjtsámeí ámuha wáiyuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuiki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsoítsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítuú o tsójtsoótú Críjpoma Gááyómútsikye o tsójtsoné boóne. Áánéllíi ó téhdujtsó Píívyéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha nééíturó támamyémú Íjcyame tamyémeri itsójtsoítsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájucu muucá o tsójtsojúcootúne. ¿Íhíjyáa mityá ó tsójtsoorá? Tsáhájucu o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsóhíjcyaki. Muuráhjáa íhdyu oke pícyoobe mepée mepájtjetéíñe díbye

méenune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú táíjtsaméityúré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méenuca dibyée páwachékevu dsíjívéné tsá íínetú meke píáábóítyuróne.

Píívyéébe Críjtoj tééveri úújsetsóné íhtsútuube íjcyane

¹⁸ Muurá wágóóóvéímyedívú álliúré teene mekéé ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áánetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene áliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébé íhtsútú teene. ¹⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnáa iiye ipájtyetétsoméílyóneri tsúúrámeíhíjcyámedítúú ó waagóó tééné íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsámeiyóné óhdivu atéréenére.

Ehdu muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca íñe ¿íínetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévare íjtsámeíñe? Áhdure ¿íínetú píaabóné ditye páhduvare úwáábócatsíhíjcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiáané íjcyaróné Píívyéébedívú atéréene. ²¹ Aabe muurá íná túhúúlléébejii waajácu ehdu míamúnáa iiye páhduvare íjtsámeiyómé pájtyetéítyuróne. Áánéllíihyée muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhíjcyané uwááboju cáhcujsómé téenej tééveri ipájtyetéki.

²² Muurá tamúnáa jodíómú imíllé íévéhoowávú Píívyéébe méénuráítyuróné méénune íájtyumíné botsíi icyáhjújtsó tééné uwááboju. Áánetu gríéégomu íjtsúcunú iiye íjtsámeiyi panévare

iwáájacúne. ²³ Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohíjcyá dityée páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyáné uwááboju. Árone tamúnaa itsúcunúhijcyá íllure tééneri muha diityéké memávárichohíjcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá álliúré íjcyane íínetú meke píáábotúne. ²⁴ Áronáa tsúuca tsaatéké diityédítýú Píívyéébe újcume waajácú dibyée íhtsútuube pane wáájacuube íijcyane Críjtoj tééveri úújetsóne. ²⁵ Aabe Píívyéébé íjtsaméi míamúnaa álliuri díllöhíjcyáronévú tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dííbyeke íhtsúuvúdú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. ²⁶ Cáhawáa méijtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muuráhjáa meke dibye újcúme pañe tsá mítyame íhtsutúmé íjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi. ²⁷ Aane muurá míamúnaa meke éhdíiválléhíjcyáromeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúmé waajácu múnáake íñúcójpívétsoki. ²⁸ Muurá meke ditye éhdíiválléromeke újcuube meke dibye íhtsútújtsóné lliiñévú diitye íhtsutúmé íjcyarómé ílluréjuco ídáátsonúki. ²⁹ Téhdurée tsá íínerí memítýájkímyeíityuróne. ³⁰ Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meíjcyaki. Áánélliihyée dííbyeke pícyoobe meke dibye ímiá tujkévejúvú iájcuki. Áhdurée dííbyej tééveriyé ímiáámedi meke idíllómeke ímíbájchoobe mepájtyetéki. ³¹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímítýájkímyeííñé ímillémé múu mítyajtsó Píívyéébekére.”

2

Críjtodítýú íjcyáné uwááboju

¹ Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjúvahíjcyatú ihsútúúnécóbaúvu.

² Téhdurée ámúháj piine o íjcyabe tsá tsíñéhjiri o wátyánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imíllehíjcyá ámúhake o úwaabóné dityée páwachékevu wátyétyéhjúbedítýú íjcyáné uwááboju. ³ Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú ‘mityáhmítýa’. Idátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú íllityécunúúbere.

⁴ Aabée tsá ámúhake íhnáhó o úwáábotú muhdú míamúnaa íhdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedítýúré tsáané íjtsaméiyi ámúhake o úwáábónéllii dííbyé Apííchó ámúhadívú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki.

⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píívyéébe íhnáhorí ámúhake píáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméi ámúhake píáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píívyéébedívú Íapííchó meke wáájácútsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha méúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjútémá wágóóóvéímýe íjtsaméi muha méúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha méúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píívyéébe pane iwáájacúdú íjcyabe míamúnáake ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco ííñují ípívyéjtsótúné íhdéjuco pítyájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítyájcoju néene muurá tsá tsáapíubaré wáájacutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjútédítýu. Muuráhjáa iwáájacuca tsá

ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcutútyuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Tsá múha wáájácutú muhdíivané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyejúúllémé wáábyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítyuró muhdíivané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácútsó mépañévú Íapííchó ipícyoónej tééveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméi Íapííchó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájácutú tsíjtyé íjtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píívyéébé íjtsaméi apááñéré Íapííchó waajácúhi. ¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke íídaatsólléne téenej tééveri mewáájácu muhdú díbye mééma méénune. Tsáháa tsííñe apííchó díbye mépañévú pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha méúúbálléhíjcyá tsúúca dííbyé icyánéjcuéjte muha meíjcyámeke dííbyé Apííchó túkëvejtsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméi muha meúúbálléhíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé icyánéjcuéjte íjcyatúmé tsá cáhcújtsotú díbye Íapííchoj tééveri meke túkëvejtsóné tenejcuéjte íjcyátúnéllíihye. Áánéllii íjtsúcunúmé álliuré tene íjcyane. ¹⁵ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó mépañe íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe íjcyatúmé tsá wáájácutú tenejcu. ¹⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “¿A íjcyámé tsaate Píívyéébé íjtsaméivu úújetéme? ¿A íjcyámé tsaate

dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu dííbyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjtó íjtsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuúha táñahbé muj, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévéjtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámúhake o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllíihye.

² Áánéllíihyéé muurá ítyuhúútutsíhjíré ámúhake o úwáábohíjcyá éhne múúne tsííméneke tsíiju majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijyu mepíívyetétú uwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútutsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi ícyoocápi. ³ Téénéllíi muurá ámuha méúhbácatsíhíjcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsíhíjcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsáméihíjcyánéllíi muurá ámuha méijcyá Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté meíjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáíívémeíhíjcyá ihdícyame íjcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébé íicúve múnáajtétsíyé muhtsi meíjcyamútsí téénevúu múhtsikye díbye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsí wákimyéíjyuco íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyané uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujsóhi. ⁶ Ópée muurá

ímichi ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiéméné mebájtso. Aanée diibye Apóóró éhniíñevu tsiíñe úwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchohíjcyádu. Aane muurá dííbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujtsómé dííbyé uwááboju eene mebájtso dííbyere píívyétsohíjcyádu.

⁷ Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá múúbé ihtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure diibye eenée táuwáábó cámahjácoobe tsá múúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé píááboríyé cáhcútsohíjcyámé dííbyé uwááboju.

⁸ Muurá eene bajtso múúne memúrijchódú táuwáábó cámahjácóóbema muhtsi tsahtúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsí tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákímyeiíhijcyádu.

⁹ Muurá ámuha úmihédu, téhdure jahdu. Áané aabájaabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyéi múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsi ámúhake méúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéémeke.

¹⁰ Muuráhjáa meke iwájyúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákimyéi múnáajpídyú o néébe dííbyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne múúne já apíhajcúné mewádúhcútuujkénúdú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákímyeídyú nééne tsíjtyeréjuco táuwáábó éhniíñevu úwáábohíjcyámé ihdyu óví téíibúwá úwaabóhi.

¹¹ Muurá íjcyaaabe tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhajcúnetu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééítyuró tsijpi íjcyane.

¹² Áanéllii múu ímíñeúvú dííbyé wákímyeí meenú éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitú

óorótu, imíwu néené newáyúúnetu, tsítsíiné uwáñewáánetu méénudu. Áánetu muurá tsijtye méénúiyá ‘tsucátsúcá’ íjcyatúné úméhewáánee, úméhecóónee, ajií, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénéhjitu jaa méénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitu méénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi ápíhajcúnetu éjkedu néébedítýú íjcyané uwááboju muhdú meméénuhíjcyané waajácúmíí Píívyéébe teene mééma ímbájchócoóca. Ímiá wákimyéí meméénuhíjcyané cóévaá éhne múúne cúújúwari átéréene áíívyéné boone ícyohpéneréjuco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí tééné wákimyéí meméénuhíjcyámé iáhdó méújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó méújcúityúne. Arónáa ihdyu mépájtyéteé tsúúca dííbyéjtéjuco meíjcyame éhne múúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté meíjcyame dííbyé duurúvajádú menéémé pañe dííbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúúca díbye ímbajchómé metútáváávéhajchíí ílluréjuco meke díbye íñé iíñújitu wáágóoíñe.

¹⁸ Áánéllíi tsá múu állímyeítýúne. Tsaate ííñújíene iwáájácúhajchíí múu íjcyá ídaatsóméré íiná wáájácútu méúvúdú ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá íjíene mewáájácúné Píívyéébedívú átéréene. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Waajácu múnáake Píívyéébe tééneríyé túhúúvetsómé íllure báñúmeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáa íjtsaméí Píívyéébe waajácú átéréene íjcyane

íinetú diityéké piáábotúne.” Ehdu nééne Píivyéébé waajácúháámitu. ²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meuráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítyájkímyeítyuróne. Muurá páneere ííñújiri íjcyane méwáábyuta. ²² Muurá meke piáábohíjcyaaabe ííñújiri meíjcyané hajchóta. Téhdure meke piáábohíjcyaaabe medsíjivémé ímí meíjcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédoroo, íjcyámeke múúhakyé pícyoobe ámúhakyé muha mepiááboki. ²³ Aane tsúúca méijcyá Críjto Píivyéébeéjpi íjcyáábeéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaaajácú ídátsó ámuháduré muha menéérome Críjtó wákimyéi múnaa meíjcyane. Muuráhjáa múúhakyé pícyoobe Píivyéébé muhdú meke ipiááboíñé pítyájcámeíñé uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllii téené wákimyéi máhallúrí íjcyane ímíñeúvú méméénuyáhi. ³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néétu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyané oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píivyéébe waajácú muhdú o íjcyane. Áronáa ihdyu ó waajácú táhallúrí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjtó wákimyéi muhdú tsaate méénune múhdurá diityédívú íjtsúcunútúne. Óví ihdyu páñetu tsaabe

muhdú dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyáné meke iñéékií. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóiibye Píívyéébeé.

⁶ Aane iñe muhdú muhtsi Apóóroma meícyahíjcyáné ámúhakyé ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsíñehji íjtsámeítyúme. Tsá múu tsaatékeré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiíválletúne.

⁷ ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehniíñevu meíjcyaki? Áhdure ¿aca iñá méhdi Píívyéébé piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébé piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítýájkímyeítyuró méihnáhoriyé meíjcyáneríjñivari.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píívyéébé icyánéjcutu íñé imíjyaúrójucó ámuha meíjcyane íínetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíícúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcutú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki.

⁹ Píívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké picyóó ávyeta ídáátsojte muha meíjcyaki. Aame muha méijcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjkyéji múnaa ullévenúhijcyáhi.

¹⁰ Muurá iñe Críjtoke meúráávyénéjcutu ámuha múúhadítyú ménéhíjcyá átéréejte iñá wáájácutúme muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meíjcyame ímí tehjújucó dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnáa múúhakyé ávyejúúllétúme ámúhakyéré ávyejúúlléneri ámuha mémítýájkímyeíhijcyáhi.

¹¹ Muurá ihdyu muha

ídátsó múúhá ajyábama meíjyunúhíjcyámedi
 ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi
 míamúnaa ícúbáhrahíjcyá múúhá ijcyátsíúubamáyé
 muha meíjcyátúmedi. ¹² Muurá muha
 meúwáábóné tsanéjcvu méwákímyeíhíjcyá tééne
 tájpí muha meíjcyaki. Áámeke míamúnaa páhdúvaré
 idyáíívémedítýú nehníwu íhjúvaróné muha
 maáábúcúne ímíjyuuríyé méíhjúvahíjcyá diityéma.
¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívéronáa ímiááméré
 muha méicyahíjcyáhi. Ároné pañe icyocápí
 múúhadítýú nehíjcyámé átéréejte muha meíjcyame
 íllure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhake o núcójpívétso ehdu o
 néétune. Íllure ámúhake ó úwaabó áátsíimédú
 ámuha menéémeke o wájýúnema. ¹⁵ Muurá
 mítyame ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju
 úwáábórómedítýú ó ijcyá ámúháj caanítýú
 o néébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke
 mecáhcújtsótujkénúnéllííhye. ¹⁶ Áánéllíi ímíñeúvú o
 íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsíiménédú néébe Timotéo ímiáábé
 íjcyáábeke ó wallóo ámúha éllevu. Aabe óví
 ámúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyebe
 o úwáábohíjcyáné o ááhívehíjcyátsíhjí cahcújtso
 múnáake. ¹⁸ Áronáa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate
 múhdurá dáríívémeímyé mítyákímyeíhíjcyáhi?
 ¿Íhya mityá íjtsúcunúmé ámúhake tsiíñe o úújéityúne?
¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco
 ámúhake o ááhívetéíñe. Áijyu ó waajácuú ñná ditye
 méénuhíjcyáné eene ‘mityáhmítýá’ íhjúvahíjcyáme.

Tsá imyéénutúnéré ditye ihjyúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébé avyéjúeje meijcyatú pevéneré meihjyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé ihsúturi ijcyame téénééje ijcyáhi. ²¹ Ahdícyane ¿muhdú ámuha méimíllé ámúhake ellévú o úújetécooca o túkëvejtsóne? ¿A chooco ímíjyuúri? ¿Mityá ihnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucó tsaapívá ámúhadítú tsííjúdúéllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáájácútúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi ijcyáronáa ámuha mémityákímyeíhijcyá Píívyéébeéjté ámuha meijcyáneri íllure múu kímoovéme. Muurá tehdííváné imítú méénúmeke ámuha méijchívyétsóiyá ámúháj pínétu. Tsáhájucó ámúhama ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúuca ó waajácú muhdú meméénuíñé dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méijchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhake ó nahbénuú táíjtsaméiyi. Áábeke méihvéjtsó Naavéné hójtsí pañévuréjuco díbye ícúbáhrámeíñé níjcaúvú idsíjive Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca díbye ipájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjté ámuha meijcyáneri memítújékímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénááaca. Muurá hariínallíjyú metátsájconé pañévú áyánéwu tééné ooríchetu

mepícyooróné páneeréjuco óórichóne. Ahdu nééne muurá tsaapi ímityúné méénúúbeke ìná menéétúhajchíí pámeekéréjuco díbye tútávajtsóne.

⁷ Áánéllii ílluréjuco dííbyeke méijchívyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meímíbbáavyeki. Muuráhjáa Críjto Píívyéébé obééjáwuúdú néébe ipájámeíñe ícúbáhrámeí mewájyuri mepájtyeteki.

⁸ Áánéllii metsu ímiááméré méijcyáne meúráávye tsaímíyé dííbyeke. Ovíjyacóóné átérééné íjtsaméí méhdityu bóhówaúcunúhijcyáne. Métsu ténéjcu méihvéjtsóne dííbyé ihjyu ímiá májchódú nééneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa íhde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúúca ámúhake o úwaabó ámuha menáhbevájúcoótu íhdícyámema dómácócatsíhíjcyámedívu.

¹⁰ Árónáacáa tsá ámúhake o bóijcyutú ámuha méihjyuvájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváyóneri tsúúrámeíhíjcyámee, naní múnaa, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyámee, íhdícyáméhjima

dómácócatsíhíjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu nééróméj pñine mépiivyété méijcyane tsají hallúríyé diityémá méijcyánéllííhye.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámúhake o néé eene ‘cahcújtso múnaa muúha’ néérome íhdícyáméhjima idyómácójcatsíyónee, éhniíñevúré iéhnévarónee, níjcyotájteke icyáánívarónee, tsíjtyedi íhíjyúvarónee, illíyícyáverónee, íñáníyónee, éhdune méénuhíjcyámedívú ámuha menáhbevájúcoóítyuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóítyuróne. ¹²⁻¹³ Muurá tsá

o íícúvetú cahcújtso múnaa íjcyatúmé muhdú ícyahíjcyáneri. Óví ihdyu Píívyéébere diityémá teene ímíbajchóhi. Áronáa ihdyu ámuha cahcújtso múnaa méíítéiyá ámúhadítyú múhdurá dáríívémehíjcyámeke ámuha meíjchívyétso ámúháj piínétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímíbáchójcatsíyóne

¹ ¿Íveekí ímityúné ámuha medáríívéjcatsícyooca mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyatúné ímíbájchojté éllevu? ¿Íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchójcatsíhíjcyatú ténehji? ² ¿Mityá tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébé cahcújtso múnaa meíjcyame dííbyeke cáhcújtsótúmema muhdú ditye ícyahíjcyané meímíbájchoíñe? Aanéjíí muurá ámuha mépiivyété ámúhama pájtyenéhji ámuháyé meímíbáchójcatsíñe. ³ Áhdure muurá níjkyéji múnaa íjcyáromema muhdú ditye ícyahíjcyané meímíbájchoóhi. Aanéjíí muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchójcatsíñe. ⁴ Áánáa ¿Íveekí ámuha mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyatúné ímíbájchojté éllevu ímityúné ámuha medáríívéjcatsícyoóca? ⁵ Ehdu íñe ámúhakye o nées ámuha téeneri menúcójpívéne tehdu meméénújúcóótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meíjcyané cahcújtso múnáadítyú tsaatéuba íjcyatú teene ámúhama ímíbájchóiyóme? ⁶ ¿Íveekí ámuha páhduvaré medáríívéjcatsíñe cahcújtso múnaa

Íjcyátúme éllevu mépehíjcyá ditye ámúhama teene íímíbájchoki?

7 Ehdú ámuha medáíívéjcatsíñetu ílluréjucu ámuha metútáváávehíjcyáné ímí Píívyéébeke ámuha meúraávyérónetu. ¿Íveekí tsá ámuha maáábúcu híjcyatú ámúhake tsaate íúhbarónee, íñáníyónee, dáíívéne? 8 Tehdu ámuha meíjcyáíyótsihvu ¿íveekí diityéké ámuha mépiáme híjcyáhi? Ehdú ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meíjcyarómé íllure metútávátsócatsíhíjcyáhi.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúmé Píívyéébé avyéjuvu úcáávéityúne? Ahdícyane tsáma mébáñúmeídíñe. Muurá íhdícyáméhjíma dómácócatsíhíjcyáme, níjcyotájteke cáánívahíjcyáme, tsamééré wajpíímú dómácócatsíhíjcyáme, tsamééré walléemú dómácócatsíhíjcyáme, naní múnaa, mítyane íéhnéváíyóneri íjyácunúhíjcyáme, lííyícyáve múnaa, tsíjtyedi ícúbáhrahíjcyáme, tsíjtyedítýú nehníwu íhíjyúvahíjcyáme, éhdume muurá tsá Píívyéébé avyéjúeje íjcyatúne. 11 Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú ícyahíjcyáhi. Árómekée Píívyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúúca dííbyé Apííchó ímíbájchómé hallúrí tsáhájucu íná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaate néehíí: “Mépiivyété panévárez meímílléné meméénune.” Ihdyúhde tehdújúcoóro. Áronáa tsá panévárez ímí néétune. Áánéllíi tsá ténehíjvú metáhjátsámeítyuróne. 13 Muurá ímíááné majcho íjcyá téene tájpi meíjcyaki. Áronáa idyé tsá panévárez majcho ímí néétune. Muurá íjcyáíñe

téene tájpi meíjcyájúcóóityúne. Tsáháa Píívyéébe meke ípívyéjtsotú meímillédú ihdícyáméhjima medómácójcatsíki. Mekée ípívyéjtsobe ihñéjté meíjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe meíjcyaki. ¹⁴ Muurá Píívyéébe ipíívyetédú íjcyaaabe íhñáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívérómeke Jetsóokée íbóhíitsoódu.

¹⁵ Aane ¿aca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá. ¹⁶ Muurá tsaapi dííllema íjcyáhajhíí tsahéécoréjucó dityétsí íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tсахéécoréjucó dityétsí íjcyaiñé tsáápiye íjcyáiyódu.” ¹⁷ Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujsómé méijcyá dííbyeéjteréjucó.

¹⁸ Ahdícyane óvíjyacóóné ihdícyámema ámuha medómácócatsíhijcyáne. Ílluréjucó méihvété téenetu. Muurá íjcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiíyi ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeíhi. ¹⁹ ¿A tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííchó íjcyane? Aane tsúúca ámuhá pañe íjcyame tsáhájucó ámuha meímillédú medáríívéméítyuróne. ²⁰ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe meenu Íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyejúúlléne tsáímíyéjucó meíjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooa meíjcyane

¹ Aane ícyooca ámúhake ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímiááné ímí tehdújúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane.

² Áronáa ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánéllii téhdure ímí teene metáábávájcatsíñe.

³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí ijcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí ijcyáhi.

⁴ Aane tsúuca ájyúma íjcyalle tsáhájuco ímillédú íjcyatú dííbyé wáábyutállerejúco íjcyánélliihýe. Téhdure diibye ájyu tsáhájuco ímillédú íjcyatú tsúuca diille méwá wáábyutááberéjúco íjcyánélliihýe.

⁵ Aamútsí idyómácócatsíhijcyané tsá íhvéjtsóityuró Naavéné téénej tééveri diityétsikye tsíñejcúvuréjúco íbúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsájyju íhnáhó Píívyéébema íhgyúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí teéne.

⁶ Ehdu íñe ámúhake tsánejcúvú o nées okée ámuha teene medíllónélliihýe. Áronáa tsá ámúhake o táúhbatú ámuha metáábávájcatsíki. ⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí o íjtsúcunú pámeere ohdu táábávátumé, tájívátumé, íjcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduváré meke ípívyéjtsónéllii tsaate piivyeté iye íjcyane. Áánetu tsijtye tsá píívyetétú iye íjcyane.

⁸ Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pííbájujteké o nées táábávájcatsítyúmeréjúco íjcyáiyóné íñe o íjcyadu. ⁹ Áronáa ihdyu iye íjcyane ípíívyetétúhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí téeneri ícúbáhrámeítyuki.

10 Áánetu tsúúca tájivámé walléémú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámúhake o néétune. 11 Árónáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájuco múu tájivájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjuco dille tájiváne. Áánetu tsiíne ityájiváne ímílléhajchíí óví tsiíne óómille ájyú éllévúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

12 Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhake o néé tsaapi cahcújtso múnáajpi taaba cahcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá dibye díílleke íhvéjtsóítyuróne. 13 Áhdure tsáápille cahcújtsóllé taji cahcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóítyuróne. 14 Muurá ímíbaávyéiyooobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cahcújtsóóbé taaba ímíbaávyéiyá dibye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne ítsime ílluréjuco tútávaavéne. 15 Aane ihdyu cahcújtsóllé taji cahcújtsótuube díílleke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Téhdure idyé cahcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáábeke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cahcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá ímíllebe tsaímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. 16 Muurá tsá mewáájácutú cahcújtsóllé taji dille íjcyadu cahcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cahcújtsóóbé taaba dibye cahcujtsódú cahcújtsóíhajchííjyu.

17 Áronáa ihdyu óvi muhdú paméváré méijcyá Píívyéébéé ímillédú meke pícyohdu. Áánéllii óvi tehdújuco tsaate íyéejtéré íjcyane. Téhdure idyé óvi tehdújuco tsaate méwámyuma íjcyane. Ehdu pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá ditye tehdu íjcyaki. 18 Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píívyéébe ujcúhi. Áhdure tehdu méénúmeítyúrómeke dibye újcume ihdyu óvi éhduréjuco. 19 Muurá tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apáañéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdu meíjcyane imílleébe. 20 Áánéllii Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré múu ijcyáhi. 21 Tsaaté hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé tsá múu íjyácunútú diítyédítýú íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ipíívyetéhajchíí diítyédítýú ijchívyéhi. 22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píívyéébe újcume tsahtúré íjcyá dííbyeéjte. Aame tsaméhjí íjcyá Críjtó íicúve múnaa. 23 Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe mééma meenú mepájtyetéíñe. Áánéllii tsá múu míamúnáá íjtsaméí cáhcujtsójúcootúne. 24 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémut. Ahdícyane tsá múu íínerí íjyácunútúne. Óvi ihdyu Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré meíjcyame dííbyeke méúraavyéhi.

25 Ehdu íñe ámúhake ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábávatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcútú Píívyéébe tsá muhdú meke néétune.

Árónáa ihdyu oke dibye píáábóneri o wáájacúné o nées ditye táábávájcatsítýúné téhdure ímí nééneé. Ehdu ímí dííbyeke o úráávyeebe ámúhake o nééhií. ²⁶ Aane ó ijtsúcunú ímí tehdújuco ditye íyéejtéré íjcyáiyóné íñe Críjtoker meúraávnyenécjú íhnáhó néénéllíihye. ²⁷ Árónáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú méwakye. Áánetu iye íjcyame tsá múu íjtsámeítýú ityáábáváiyóneri. ²⁸ Aane tsaate ityáábáváhajhíí ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájíváhajhíí óvi tájíváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Árónáa ihdyu íhnáhóóné táábavámeke ííñújí icyánéjcuene dómajcóné. Áánéllíi ámúhake o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeítýuki.

²⁹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjuco tsííñe Críjto tsááíñe. Áánéllíi ihdyu méwámyuma íjcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíiyódú Píívyéébé wákímyeí ímyeénuki. ³⁰ Téhdure ámúhake tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá múu kehóóvémejhíívú néétune. Téhdure wáñehjívátéhijcyámé tsáhájucó téneri íjcyáítýúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téneri ííjívéítýúne. Ténehji íjcyárónáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu ííñújírí muhdú íjcyáiyóneríyé itsúúrámeíñe íhvéjtsotú dííbye wákímyeí. Muurá íñe íjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllíi ó imíllé ámuha téneri meíjyácunúhíjcyánetu meíhveténe. Muurá íyéejte

Íínerí íjcyatúmé ímí Píívyéébeke ííícúvéíñeríyé íjtsámeíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléémú tájívátúmé íjyácunú tsaímíyé dííbyeke ííícúvéíyóneri. Aame ímiááné ténejcúrí ííjivémé tsá tsíñéhjiri íjtsámeítýúne. Áánetu tájívámé íjyácunú muhdú ájyúma íjcyáíñé wákimyéí imyéénúíñeríye. Téhdure wajpíímú méwámyuma íjcyame íjyácunú íjí wákimyéiyíyé muhdú díityéké ípícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámúha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámúhakye taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámúhakye ihdyu o néé tsaímíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéné wákimyéí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábávájcatsííñe éévevu úújetémé iiye íjcyane ipíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne.

³⁷ Aane tsaate ipíívyetéhajchíí óvi íyéejteré íjcyáhi. ³⁸ Áhdure ditye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávácatsítýúhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívalle íjcyá ájyú wáabyutálle. Árónáa tsáijyu múúne ájyu díílldívú dsíjívéhajchíí piivyételle ímílléhajchíí tsíjpiikyéréjuco ityájíváne. Árónáa ihdyu tsá dille tájíváítýuró ihdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Árónáa ó íjtsúcunú iiye íjcyalle ííñé imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámúhakye o néé Píívyéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri.

Níjcyotájté ñícúve

1 Aane ícyooca ámuhákye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke ñícúvémeíñé iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúúca ténéjcu méwaajácúhi. Áronáa ñíveekí panévare mewáajacújúcóóneúvuri mémítýákímyelíhijcyáhi? Árone tsá ñínetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájýjúcatsíñé meke píaabóhi. 2 Muurá panévare iwáájacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímiááné wáajacutúne. 3 Muurá ihdyu Píívyéébe waajácú caatyé dííbyeke wájyune.

4 Aane níjcyotájteke ñícúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéreenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá díityéké ñínetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyabe tsáápiye Píívyéébeé. 5 Muurá caame íévéhóówaríi, ííñújíríi, íjcyanéhíí icyáánívahíjcyánéllíi itsúcunúhijcyámé mítýame Píívyéébedu némehjí íjcyane. 6 Áronáa ihdyu íjcyabe tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneeréé ípívyéjtsoóbe. Muuráhjáa meke ípívyéjtsoobe dííbyeke maávyéjújtsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj tééveri páneere íjcyáábe tájpiyé méijcyáhi.

7 Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáajacutúne. Muurá itsúcunúhijcyámé ímiááné níjcyotájté íbóhííma íjcyámeke ñícúvehíjcyáne. Áánéllíi ténehjí ñícúvémeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcyáme. 8 Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú néétune. 9 Áronáa ihdyu

tsá múu dóótu eene dííbyeke ímí wáájácutúmé teene medóóne múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke ityútávájtsótuki. ¹⁰ Muurá tsaate ténehji dóóneri tsijtye teene dóótume iúmúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájtsóiyáhi. ¹¹ Ehdu muurá ámúhá nahbémú ténejcu ímí wáájácútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtsóiyá ímí Píívyéébeke ditye úráávyéíyónetu téhdurée diityé wájyuri Críjto dsíjívémeke. ¹² Aane diityé íjtsaméi metútávájtsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájtsótu tsá múijyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte iáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Píívyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmííbé uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsónetu muurá méwaajácú ímiááné ténejcú uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacáubá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áánetu ihdyu ámuha mecáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsónéllíihye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeíhíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye íícúvéiyóné panévatúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péédooro, Jetsóo nahbémuu, íjcyame pehíjcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha meíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa jíveekí

muhtsi Benabéema múhtsiye mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iye iáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá iñéévá lléénetúne? ¿Aca obééjámuke éénume tsá diityé mujpáñejpácýó ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdu ámúhake o nééne méijtsúcunúdí míamúnáá íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píívyéébe Moitséeúvuj téeveri íwaajácuháámítu nééhií: “Trígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájikye tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye ímájchótuki.” ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe néé díúbyé wákímyeí méénume tééne áhdó újcúiyóne iñééiyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítýú díbye néétune. Muurá tsaate úmíhe bájtsone kéémene tsíjtyeréjuco ááhívetsóne. Áronáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahturé dítye iújcuki. ¹¹ Ahdu muurá Píívyéébé icyánéjcu ámúhake muha méúwáábohíjcyámeke ¿aca tsá ámuha múúhake mepíáábóítyuró tsíeménetu tééne tájpi muha méijcyaki? ¹² Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepíáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhake ámuha mépíáábóiyáhi. Áronáa íhdyu muha tsá tééneri méijyácunútúne. Tsáijyu múu míamúnáa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléítyuró icyáhcujsóné muha méúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáábyuta dítye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke dítye iyámedi íícúvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdu íívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyaiñé cahcújtso múnáa diityéké píáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámúhake o néé

pevenéré ámuha mewáájáacuki. Tsá piáábó ámuhakye o táúmeítyúne. Aabe ihdyu óví o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepiáábótuubére. Muurá ímí ó ijtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeíítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídátso oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméiyi téené wákímyeí o méénuca tééneri ó mítyájkímyeíiyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne téené wákímyeí o méénutúne. Píívyééberée oke pícyóó téénevu. ¹⁸ Áánélli ó imíjyúú téené uwááboju pevenéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjyáacunútú tééne áhdó oke ditye piáábóne tájpi o íjcyáíyóneri.

¹⁹ Aabe múicúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá icúve múnáajpi ó íjcyá téénej téeveri tsíjtye Críjtoke icyáhcuíjtsoki. ²⁰ Muurá íhdéené taúhbaju o úraavyéjúcóótúroobe tamúnaa jodíómú muhdú icyahíjcyádú idyé ó icyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej téeveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhcuíjtsoki. ²¹ Áánetu Píívyéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdurá ditye íjcyané pañevú o úcáávetú Críjtoéjpiyéjuco o íjcyanélliíhye. Ehdú diityé pañe ó icyahíjcyá téénej téeveri diityéké o úwáábo Críjtodítyú íjcyané uwááboju. ²² Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójúcoorómé ímí ténejcu wáájácútúmema o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téénej téeveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútso ténejcu ditye ímí iúráávyeki. Ehdú

ihdyu pamévamáyé ímíáábéré ó nahbévahíjcyá téenej téeveri diityéké o píaabómé ipájtyetéki. ²³ Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

²⁴ Muurá táhjajcátsiyi dsíínémedítyú tsáápiiyé táhjaabe téene áhdó ujcúhi. Ahdu íivane ímíñéúvú méuráavyé Píívyéébeke iáhdó ámuha meújcuki. ²⁵ Áhdure muurá íicu iáhdoma íjcyanéúvú úcááveímyé téené ihde pííñúmeímyé tsá íná dómájcotú diityéké tútávájtsóiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé téene áhdó imíwu néérone múhajchótá íjcyáityúné iújcuki. Áánetu ihdyu mépííñúmeíhíjcyá mújyú muhdú íjcyáityúné meújcuki. ²⁶ Áánéllii tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácutúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúrí o báníúmeítyú éhne múúne méénújcatsííbyé bañúháñé pevétsíhjíré cátyétyehcúdu. ²⁷ Áánéllii muurá Píívyéébedívú o íhvéjtsámeííbyé ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Aabe ó téhmémeíhíjcyá keená oke ténejcútú mújtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyaaabe o báníúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóítyuróne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa méíhdé múnáaúvuke Píívyéébe ojtsóri túkëvejtsómé Tújpáñe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañévú díbye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa

ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴Dííbyeréhjáa muurá diityéké ácu híjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane méénúráityuróné diityémá imyéénúneri. Áamemáhjáa téjyújuco nééwayúdú néébe Críjto íjcyabe diityéké túkévétsohíjcyáne. ⁵Ehdúhjáa panévaturé ímíhyéjúcooro Píívyéébe diityéké túkévétsohíjcyáne ímunáajte ímityúné dáríívemeíhíjcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mítyame dsíjívé íínéubará píívyétúné ííñújivu.

⁶Ahdu meke tene ipájtyétu tsá ímityúnéhjiri meúmúpívyéityúne. ⁷Tsá dityée méénuhíjcyádú níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrúváne wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸Ahdícyane tsá medómácójcatsítyú íhdícyáméhjima dityéhjáa méénuhíjcyádu. Téené déjúcotúhjáa muurá tsajcóójíré diityédítyú dsíjívémé 23,000-meva. ⁹Áánéllíi tsá Píívyéébeke mepátsáríjcyóityú ímityúné meméénune díbye íáábúcu híjcyá tsaatéhjáa diityédítyú méénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá méénúmeke téené déjúcotu ííñimyé mú íhdome dsíjívéhíjcyáhi. ¹⁰Aanéjíi tsá múu diityé díívame ímityúné íhjúvátú Píívyéébedítyu. Tehdúhjáa néémeke muurá téené déjúcotu dííbyere Píívyéébe wálloobe ‘Dsíjíve’ némeíbyé níjkyéjé múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹Ehdúhjáa nénehji éjyúvú méíhdé múnáake pátyehíjcyáne muurá Píívyéébe waajácúháámitu caatúvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkévaríjyuco íjcyame teene meéévéne tehdu medáríívemeítyuki. ¹²Áánéllíi ímí Píívyéébeke

iúraavyéné íjtsúcunúmé téibúwá méijcyaco ámuha ímítyúneri memújtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímítyúneri meúmúúpívyehíjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhakye dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhijsyáne. Áronáa mécátsipáávé Píívyéébedívu. Díbye íjcyátúcoocájíí; tsá néhi ávyetá ihnáhó néené mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Díbye ihdyu tehdííváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke piááboó maáábúcuki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllí tsáhájucó níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne.

¹⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímíñeúvú méíjtsaméí ámuha mewáájácuki.

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe méénune méítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewáájyuríí Críjto tujpácýó páwachákevu wágóoovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewáájyuríí díbye ícúbáhrámeíñe méítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Críjto íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé méijcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa íjraéémú Píívyéébé ícúvé dóhijcyámé tsame íjcyá tééneéjte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájácúttúmé naavémukéré dooháñevu ícúvehíjcyá ímíubááné dítye ícúvéíyoobe Píívyéébe íjcyánááca. Áánéllí ámúhakye o néé tehdu

ámuha naavémuke meíícúvétuki. Tsá ámúhake o néhíjcyatú níjcyotájté meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píívyéébema maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatsíhijcyámé Naavéneke íícúvehíjcyámema menáhbeváne.

²² ¿Íveekí Píívyéébeke mepátsárijcyóiyá ehdu medáríívemeíñeri? ¿Aca dííbyé ehnííñevu meé?

Críjtoéjté wájyújcatsíyóne

²³ Muurá ímíáané panévare meímilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévare ímí néétune. Tsá páneere meke píáábotú Píívyéébeke meúráávyénéjcutu. ²⁴ Áánéllíi tsá múu tsúúrameítyú iíye tsaímíyé íjcyáíyóneri. Téhdure múu íjtsámeí tsíjtyeke ípíáábóíyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjíhénuhíjcyánetu múu cúúvéhulléré íáhdone dóó tsáijyu múu íícúvé íjcyane ámuha medóóne múhdurá meíjtsúcunúíyónéllíihye. ²⁶ Muurá ííñújiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píívyéébe éhné díbyée ípívyejtsóne.

²⁷ Áánéllíi múu cahcújtso múnaa íjcyáturómé ámúhake majchóvú píúvájchíí cúúvéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe níjcyotájté íícúve' néhajchíí tsá múu dóótu díityéké ámuha múhdurá meíjtsámeíchótuki. ²⁹ Ehdu o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meíjtsúcunútúrónáa díityéké múhdurá ámuha meíjtsámeíchóíyónéllíihye.

Áronáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú íivane mewáájacúdú meméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi? ³⁰ Muurá ñná memájchóné hallúvú météhdútsohíjcyá Píívyéébeke dibye ímillédu. Aanéjñí ¿íveekí tsijtye ihjyúváiyá ímityúné íjcyáneríjñívari?” ³¹ Ihdyúhde tehdújúcoóro. Áronáa ihdyu múu panévare ñná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, bóhówajtsó Píívyéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávajtsotú jodíómuu, jodíómú íjcyáaturóme, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájucó. ³³ Muurá ihdyu ó imíllé pamévamáyé ímí o íjcyane ditye téhdure ípájtyetékí. Tsá oore ímí o íjcyáíyóneri o íjyácunútúne.

11

¹ Ahdu múu íjcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyané o wáájáne dííbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléemú pihcyáávé pañe íjcyáíyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámúhake o duurúvá Píívyéébe icyanéjcu ámúhake o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehíjcyánéllííhye. ³ Aane ó imíllé ámúhake o úúballéné Píívyéébe Críjtó túkevjtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpímú túkevjtsoóbe. Áánetu díitye wajpímú méwámyú túkevjtsojte eene Críjtó túkevjtsoobe Píívyéébe íjcyadu. ⁴ Aame wajpímú íhñíwaúúné iwátájcómeíñe Píívyéébe uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdú imyéénúmeíñe ditye Píívyéébema íhjyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléemú íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó

teéne. Téhdure tehdu méénúmeítyúmé Píívyéébema íhgyúváhajchíí núcójpítsó teene ibyééromeíñe ditye íjcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñé ímíletúmé óví íllure bééromeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeítyóné núcójpítsó íjtsúcunúhajchíí óví wátájcómeímye. ⁷ Áánetu wajpíímú tsá Píívyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró dííbye náávé íjcyame dííbyeke íávyeyúúlléébeke íbóhówátsohíjcyánéllíhye. Áhdure walle ájyúke íávyeyúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wájpíikye Píívyéébe ípívyéjtsotú wállehdítýú tsátsii íújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípívyéjtsóobe wájpíhdítýú tsátsii íújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleke tujkénú ípívyéjtsólleke díbye náhbénutú wájpíhdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpíikyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke nahbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllii múu walléémú wátácámeíhijcyá íhñíwaúúné ájyúmuke íávyeyúúlléne uubállé níjkyéji múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema íúcújcatsíñe ímí ípíáábójcatsíki. ¹² Muuráhjáa ímiááné wájpíhdítýuré walle ípívyeevéhi. Árónáa ihdyu ícyooca dííbyere Píívyéébe méénune wállehdítýuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé Píívyéébema íhgyuváne? ¿A tehjújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítýú uuvéné íhñíwácoma dille íjcyane

ihñíwáú watájcódú tene néenéliihye. ¹⁶ Aane iñe páneere ámúhake o néene tsaate múhdurá ñjtsúcunúhachíí óvíi muhdú néé téenetu. Áronáa ehdu muha méúwáábohíjcyá pahúllevaré ijcyané cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyété méénúne májchó múhdurá dárñvémeñe

¹⁷ Áánetu ijcyané tsane ámuha meméenuhíjcyané múhdurá ámúhadívú o ñjtsúcunúne. ¿Íveekí ámuha medóbéévéne páne múhdurá médárñvécatsíhijcyá ímiááméré ijcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhijcyané medóbéévécoóca. Ímiáánéubá tehdu ámuha méícyahíjcyáhi. ¹⁹ Áronáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdujuco teene, téenetu mewáájácu caatyé ímiáané Críjtoke cáhcujtsóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájyuri mééma méénune meítsáávéne májchó memájchorómé tsá ímí meméenuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyíícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméenuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevúré ámuha memájchóítyuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúletú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbevéne. Íllure ámuha ménúcópívétsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájjyuri méénune meítsáávéne májcho
(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné iñe ámúhake ó úúballéhi. Jóódáhjáa dííbyedívú ékéévésóipyéjco pááaho iújcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájjyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.” ²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado iékéévéne neébe: “Íñe tátyujpácýó ícúbáhrámeíñej tééveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáiñé uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.” ²⁶ Ahdícyane óvíi ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjcyá díbyée míamúnáa wájjyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe díbye tsááiñévújuco.

Jetsóoke meítsáávéne májchori menáhbévájcatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubée mewájjyuri méénune meítsáávéne májchó tsaate múhdurá néeme meélletu májchome ímityúné meenuhi. Tehdu méénume tsá ávyejúúllétú díbyée ícúbáhrámeíñe ítyujpácýó wáágoóne. ²⁸ Áánéllii múu tujkénú teene imyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámeí muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecútéré teene meméénúhajchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúméhjíúvú néémedítýú tsaate dsíjívehíjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdyu ímíááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénúhajchíí tsá Píívyéébe íñé

hallútú méhdi ícúbáhráityúne. ³² Muurá ihdyu tsáiyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícúbáhrámeí téenetu meíllíjkívyéne ímiáámeréjuco meíjcyca cáhcújtsótúmema mewágóóóvétuki.

³³ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllii múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécooca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewáiyuri méénune ámuha meítsáávéne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate íajyabáávatéhajchíí óví ihjávú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcóítyuró Píívyéébe diityéké tééné hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméénuhíjcyané óví ámúhakyé o ááhívetéijyu méímíbjachóhi.

12

Píívyéébé Apííchó píááboríyé meméénuhíjcyanéhji

¹ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhakyé o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájácu muhdú Píívyéébé Apííchó meke píáábónej tééveríyé ínehjí meméénune mepíívyeténe.

² Muurá ámuha méwaajácú dííbyekée ámuha mecáhcújtsótúcooca níjcyotájtekéré medúúrúvahíjcyané íbóhíma íjcyátúmeke. ³ Aane ámúhakyé o néé tsá muurá tsaate Píívyéébé Apííchó túkevítjatori nééítyuróne: “Jetsóó nehníyau.” Áhdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóítyuró Píívyéébé Apííchó diityéké túkevítjótucu.

⁴ Muurá ihdyu Píívyéébere meke píáábónej tééveri mépiivyetéé páhdváré nénehji meméénune. Árónáa ihdyu Íapííchoj tééveríyé meke píááboobe ténehji meméénuki. ⁵ Muurá dííbyé wákimyéí

páhduváre nénehji meméénúróneri tsaapííkyéré mééíicuvéhi. ⁶ Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu mééma meenú ihñéjté meíjcyámema. ⁷ Aane muurá dííbyé Apííchóré meke píáábóneri mépiivyété tehdu nénehji meméénune mejtéeveri téhdure tsijtye cahcújtso múnáake dibye ipíááboki. ⁸ Muurá tsaate téenere píáábónej téeveri piivyété tsijtyeke ityúkëvejtsóne. Áané píááboriyé tsijtye piivyété ímí iúwaabóne. ⁹ Áhdure muurá tsaate téenere píáábónej téeveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Áané píááboriyé tsijtye piivyété chéméméhjike íbóhiitsóne. ¹⁰ Tsaate piivyété méénúráityuróné imyéénune. Tsijtye piivyété ñná pájtyeíñé íhdéjuco iwáájacúné iúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé ímiáané Píívyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé Naavéné apííchóré íjcyane. Tsijtye piivyété tsijtyé ihjyu illéébótúrójuri íhhyuváne. Tsijtye piivyété tsijtye íhhyuváne illéébóturóné ihñéjvu ipájtyetsóne. ¹¹ Ehdu muurá Píívyéébé Apííchó píáábónej téeveriyé mépiivyété páhduváre nénehji meméénune.

Pámeere Críjtoéjté tsáápihdyúré íjcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyané dobéévé méijcyá tsáápiíye. Ahdu téhdure Críjtoéjté mítyame páhduváre menéérome méijcyá tsáápihdyúre. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévaré jodíómuu, gríéégomuu, tsijtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsijtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume pámeere méijcyá dííbyeéjte. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañéví úcaavémé méijcyá tsané múnáaréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyúré

méijcyá Cáání Apííchó mépañe íjcyáne j tééveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiye méijcyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhgyúvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllíihye. ¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhállu íjcyátúnéllíihye. Áronáa muurá páneere méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íñerí mélléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejuré íjcyaca ¿íñerí máarahjúcüiyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééíyónéllíi ihdyu Píívyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúcunúdu ténéhjima. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiye.

²¹ Áánéllíi máhálluúúcü íhgyúvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñetú píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñetú píáábotúne. ²² Muurá méjpiítyu íhtsúuvúdu méjtsúcunúrotsíhjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áánéllíi tétsíhjí múhdurá néérotsíhjí tsáimíyé météhmémeí múha meke íajtyúmituki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsíhjí tsá pahdu mewátájcómeítyúne. Píívyéébéé ípívyejtsó méjpiítyu múhdurá néérotsíhjí tsáimíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyéjtsoobe méjpi patsíhjivaré ímí meke píaabónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútuuki. ²⁶ Muurá tsátsíyé metútáváávérónáa páneeréjuco méjpiíyi avye búuuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiye íñe imíjyaú méllíñémuúcunúmeíhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Crijóéjté méijcyame

meíjcyá tsáápiye íjcyadu. ²⁸ Áánellii díbyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke Píívyéébe picyóó ñná mewákímyeííñehjívú. Tsaatéké muurá pícyoobe Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju úwááboméré ditye ipyéhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco ñná pájtyeííñé iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe díbyé ihjyú uwáábojte ditye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráítyúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhíítsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevjtsojte íjcyáímyeke, tsííñé míamúnáá ihjyu illéébótúrójuri íhjúvái myeke. Ehdú muurá páhduvaré néené wákímyeíháñevu pícyoobe Píívyéébe ihñéjté meíjcyámeke. ²⁹ ¿Aca pámeere dííbyeéjté meíjcyame Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju úwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere ñná pájtyeííñé mewáájacúné méúúbállehíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráítyúronéhjí méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhíítsohíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihjúvahíjcyá tsííñe múnaá ihjyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyété téjúhjíri tsaate íhjúvané mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Ahdícýane cáhawáá métsúúraméí keená éhnííñevu ímí ámuha meíjtsúcunúneri Píívyéébe ámúhakye íájcuki. Aane ó imíllé ámúhakye o úwaabóné muhdú éhnííñevu ímí meíjcyáiyóne.

13

Mewájyújcatsíñe

¹ Muurá tsííñé míamúnaa, níjkyéji múnaa, íjcyámé ihjyúrí o ihjyúvároobe muucá o wáýyútúhájchíí atéréejpíyé o íjcyaaabe pevénéré ó ihjyúvahíjcyá éhne múúne cúúmúbama chehkéú íhjuváu.

² Téhdure ìná pájtyeíñé íhdéjuco o wáájacúné o úúbállehíjcyaaabe páné íhdéene o wáájacúroobe tsíjtyeke o wáýyútúhájchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllii cámeháúné tsiéllu o ínétsóroobe tsíjtyeke o wáýyútúhájchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsíméneri o píáábohíjcyaaabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cóvájtsóroobe tsíjtyeke o wáýyútúhájchíí tsá íínetú oke tene píáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakéré meídaatsólléne mewáýyume máaabúcú múhdurá nééronéhji. Aame tsá íínerí menómíutááváítyuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellííñéítyuróne. Tsá ‘mityáhmítýá’ menééítyuróne. ⁵ Tsá átéréenéhjí meíhjuváváítyuróne. Tsá méhllíihyéré tsane meméénúítyuróne. Tsá mecááyóbáítyuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúítyuró tsaate meke ímityúné méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúúvéítyuróne. Ímiááneriyé meímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewáýyume múhdurá tsaate íjcyámeke mépíaabó ditye íímíjpyetéki.

⁸ Ehdu mewáýyúcatsíñé tsá múijyú mééma níjkéváítyúne. Áánetu eene ìná pájtyeíñé íhdéjuco mewáájacúné meúúbállehíjcyáné mééma

nijkévaáhi. Téhdure dííbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvahiycyáné nijkévaáhi. Áhdure dííbyé piááboriyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucó íjcyáityúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjucú tsátsíhwuútsaré mewáájacúné méúúbállehíjcyáhi. ¹⁰ Áronáa ihdyu íjcyáiñéi páneere mewáájacúne. Áijyu tsáhájucó tsátsíhjítsaré mewáájacúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíimene o íjcyácooca ó ihjuvahiycyá tsíimene íhjuváu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá néerone ó itsúcunúhijcyá tehjújucó. Aanée o kéémeebe tsáhájucó tehdu o néjúcootú tsúuca o wájácúúvénelíihye. ¹² Ahdu muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsaré méwaajácú Píívyéébé icyánéjucú éhne múúne mícúmí pañe tsíeméne náávé meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyáiñéi éhniíñevu ténejcu mewáájacúne. Muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsaré o wáájacúné téijyu botsíi ó waajácúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dííbyeke mecáhcújtsóne mewájújcatsímyé meítsohíjcyáné tsá múijyú nijkéváityúne. Áánetu ímichi pañétúene teene mewájújcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihjúrí tsaate íhjuváne píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewájújcatsímyeke Píívyéébé Apííchó túkëvejtsómé panévare ámuha meméénúyóneri. Múu tsúúrameí íhdétújucó díbye ámúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájacúné

meúúbálléiyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvámé Píívyéébemáyé ihjyúvá tééjuri. Aane tsá múha lléébóítyuró iná ditye nééne Píívyéébé Apííchóré diityéké túkévéjtsóneri ditye íhjuvánéllííhye. ³ Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhniíñevu ímí dííbyema ditye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri tsaate íhjuvámekéré píaabóné Píívyéébeke ditye úráávyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé éhniíñevu tsíjtyeke píaabóhi.

⁵ Aane ihdyu ímí ó íjtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhjuváiyoéne. Áronáa éhniíñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdyu éhniíñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áánetu tsíjtyé íhjuví ámuha meíhjuvaróné tsaate diityéké tene píáábotúne. ⁶ Ámuúha táñahbému, muurá ámúhake o ááhíveebe tehdu tsíjtyé íhjuví ámúhama o íhjuváhajchíí tsá ámúhake tene píáábóityú ámuha melléébótúnéllííhye. Áánetu ihdyu Píívyéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhajchíí ámúhake píááboíñe.

⁷ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cúúmúbama chíiyoró ímíñeúvú mellíjchúcooca mélleebó ímíwu tsanéécú íhjuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melléébotúne. ⁸ Áhdure méénujcátsí íjcyácooca

ímíñeúvú rojrócó lljchúmeítýúhajchíí tsá múha íjcyátsíívyetúne. ⁹ Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meihjyúváhajchíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré méihjyúvá éhne múu pevétsíma íhjuváu. ¹⁰ Muurá íñújiri míamúnaa páhdváré íhjuvámé tsá wáájácúratúné íhjuvatúne. Muurá ihdyu ditye íhjuváné waajácúmeíhi. ¹¹ Muurá tsaate óoma tehdu o lléébótújuri íhjuvaca tsá íñetú oke tene píáábóítýuróne. Áamedítýú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. ¹² Aane Píívyéébé Apííchó ámúhake túkévéjtsóneri páhdváré nénehji ámuha meméénúíyóneri meíjyácunúhijcyámé múu ijyácunú ámúhake dibye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévéjtsóíyóneri.

¹³ Áánetu tsíjtyé íhjuurí íhjuváné píívyetémé múu Píívyéébeke píáábó táúmeí dibye túkévéjtsóneri teene ipájtyétso tsíjtye illééboki. ¹⁴ Muurá tsá oore táíjtsaméiyi tsíjtyé íhju o lléébótúrójuri Píívyéébema o íhjuváhíjcyatúne. Dííbyé Apííchóré ihdyu tápañétú íhjuváhíjcyáhi. Áánéllii o íjcyároobe tsá o wáájácuhíjcyatú o íhjuváne. ¹⁵ Aane íñe ¿kééjuri méihjyúváiyá Píívyéébema? Méihjyúváiyá tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure dííbyeke medúúruváné mémátsíváiyá tsajúúcuri. ¹⁶ Muurá tsíjtye lléébótújuri dííbyeke medúúrúváhajchíí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnéllíihye. ¹⁷ Ímí tehjújucooro Píívyéébema tééjuri meihjyúvaróné tsá tsíjtyeke píáábotú dííbyeke ditye úráávyénetu. ¹⁸ Áronáa ihdyu ímí tehjújuco

teene melléébótúrójuri dííbyema meíhjuváne. Muurá ámúhá ehniíñevu ó ihjyúvahíjcyá Píívyéebema oore o íjcyácoóca. Áánéllii ó téhdujtsó dííbyeke. ¹⁹ Árónaá ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécooca ó imíllé pámeere lléébójuri báhríñéwuúré o ihjyúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuró cááménécóbaúvú tsíjtyé ihjyúrí o ihjyuváne ditye lléébójurííivari.

²⁰ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímiájíjtó ámuha meúraavyémé tsíímédú néétune. Ímíñéúvú múu íjtsámeí kéémejte íjtsámeídyu. Áánetu ihdyu ímityúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsíime íná wáájácutúmé íjcyadu. ²¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó ihjyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúri. Árónaá tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdú íñe o néé Píívyéébe o íjcyáábe.” ²²⁻²³ Aane muurá tsíjtyé ihjyú melléébótúrójuri Píívyéébé Apííchó meke íhjuvátsoneri cáhcújtsótúmeke méúújtsó íhtsútuube Píívyéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Árónaá muurá medóbeevémé téjúhjíri meíhjuváne illéébóne méhdityu nééiyómé íllure meméívaténe. Áánetu ihdyu cahcújtso múnáá wáábyuta méhdivu íuwááboju bóhówájtsóobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótúmé wáábyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Árónaá tsáíjyú múúne tsááme meúwaabóné illééboki. Aame muurá teene illéébóne waajácúiyá ímiááne ímityúmé íjcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá íjtsúcunúne botsíi Píívyéébe mééma íjcyane iwáájácúne dííbyeke duurúváiyómé ímíhómóúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meļjcyáiyóne

²⁶ Ahdícyane, ámuúha táñahbé muj, ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébeke ámuha medúúrúváne májtsí méénuhíjcyámee, tsaatédívú dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbállehíjcyámee, tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjúvahíjcyámee, ditye íhjuváné melléébojúvú pátyétsohíjcyámee, éhdume múu ímíñeúvú meenu cahcújtso múnáake tene ipíááboki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuváné píívyetéhajchíí óví míityétsiye íhjúváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsijpi piivyeté íhjuváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri íhjúvatúne. Tsáápiitsadí múu íhjúvá llééboobe ipájtyétsoki. ²⁸ Áanetu dibye íjcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéne pañe tééjuri íhjúvatúne. Iiye múu íjcyácooca Píívyéébemáyé tééjuri íhjúváhi. ²⁹ Áhdure dibye íuwááboju tsaatédívú bóhówajtsómé múu tsané dobéévé pañe míityétsíuba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúcunúki. ³⁰ Áronáa tsáijyu múúne Píívyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwááboju bóhówajtsóhajchíí ovíi tujkénú úwááboobe íhveté diityéréjuco íuwááboki. ³¹ Ehdu múu Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú bóhówajtsóné tsáápiitsadí ímíñeúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípááveki. ³² Dííbyé uwááboju múu imyéénune píívyetémé ímíñeúvú meenuhi. ³³ Tsá dibye ímíllétú múhdurá dííbyé uwááboju medáriivéne.

Ímíllébe tsáimíyé pámeere metúkévétsójcatsíñe. ³⁴ Aane ihdyu óví ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébé taúhbaju néhdu walléémú ímíááméré

íjcyáne cúúvéhulléré uwáábó lleebúcunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye íhjuváiityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óví íhjáhañévuré dillómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píívyéébé pihcyáávé pañe walle íhjuváiyo.

³⁶ ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méjtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu dibye íuwááboju méhdivu bóhówátsohíjcyáne mewáájácútu. ³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate dibye íuwááboju diityédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhajchíí waajácú dííbyé taúhbaju néhdújuco o néhijcyáne. ³⁸ Áánetu tehjújuco néerone ditye múhdurá íjtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméenuúhi.

³⁹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane óví ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwááboju méhdivu bóhówajtsóne. Tsá múu tsaate tsíjtye íhju illéébótúrójuri íhjuvánetu diityéké bóijcyutúne. ⁴⁰ Ímiááméré múu íjcyáne panévaré ímíñeúvú meenuúhi.

15

Críjto dsíjiveebe bóhíne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámuhakye o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aame tsúuca ámuha mépájtyeté ímiááne ámuha mecáhcújtsóhajchííjyu. Áánetu ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíí íllure ámuha mébáñúméíhi.

³ Muuráhjáa Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu

íjcyáné uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhakyé o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéebeke ditye cúúube pápihchúúj coojívatu bóhííne. ⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péédoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú díbye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówááveebe ihñéjté 500-mevá ehniíñevu íjcyámedívu. Áámedítýúu tsúuca tsaatétsáhjí dsíjívénetu muurá íjcyáméi mítyame. ⁷ Áhduréhjáa muurá bóhówááveebe Jacóóbodívu. Áané boonétúhjáa bóhówááveebe pámehdívúrjúco.

⁸ Áané boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu díbye bóhówaavéne ó íjtsúcunú éhne múúne walle itsíímáváyotsíhjí pájtyelle tsíímavádu. ⁹ Áánéllii tsá o íjtsúcunúmeítýuró dííbyedítýú íjcyáné uwááboju úwáábomére péhíjcyáméejpi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáítýuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyánéllíihye. ¹⁰ Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe óhdi ídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehjújuco o íjcyane dííbyé icyánéjcu uwááboóbe. Áánéllii muurá ímiááné tsijtye uwáábojté ehniíñevu ó méénuhíjcyá téené wákimyéi. Tsá idyé oóre. Dííbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyéeveri. ¹¹ Árónáa tsá muhdú tene néétu tsaate ehniíñevu téené wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehjújuco ámúhakyé muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóne.

Dsíjívémé bóhííñe

12 Muuráhjáa Críjto dsíjívéebe bóhine muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóhi. Áronáa jíveeki tsaate ámúhadítýú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjúcóóityúne? 13 Muuráhjáa ímiááné tehdu tene nééca Críjto dsíjívéebe tsáhájucó bóhíítýuróne. 14-15 Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méjcyáiyá állíu múnaa díbyée bóhíitúnéré muha meúúbállehíjcyánéllíihye. Aaca téhdure téené uwááboju mecáhcujsóné tsá ínetu meke píáábóityuróne. 16 Muuráhjáa tehdu tene nééca Críjtoke ditye cúúuube tsá bóhíjúcóóityuróne. 17 Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallúrí méimítyuháñe. 18 Aamée dííbyeke ímí mecáhcujsorómé medsíjívémé ávyétá wágoóóoveréjucó meméénúiyóne. 19 Muurá dííbyeke mecáhcujsóné apááñéré ííñújí hallúrí meíjcyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyétá idáátsó méjcyáiyáhi.

20 Áronáacáa ímiááné Críjto idsíjívétsihdyu bohíí medsíjívémé mebóhííñé mééma déjucóónuúbe. 21-22 Muuráhjáa tsáápiiye Adáa ímityúné méénúné déjúcotu médsíjívehíjcyáhi. Ahdúu ívane tsáápiiye Críjto ímiáábé íjcyaaabe méénúnej téeveri medsíjívémé mebóhííhi. 23 Áronáa tsá ihdícyáijyu mebóhííityúne. Díbyéi tsiíñe tsáácooca mebóhíí dííbyeéjté meíjcyame. 24-25 Áijyu pámé avyéjuubéré íjcyaa dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píívyéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóiibye dííbyeréjucó páné avyéjuube íjcyaki. Téijyu páneere nijkévaáhi.

26 Dsijivé meke múnáátsohíjcyáné tsáhájucó íjcyáityúne. 27 Muuráhjáa dílbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke pané avyéjuubéré díbye íjcyaki. Ehdu muurá néene dílbyé waajácúháámitu. Tsá tene néetu Cááni dílbyé túkevítsojú pañe íjcyane. 28 Muurá ícyooca páneere Críjtó túkevítsojú pañe íjcyároobe téjyú íjcyáá Cááni Píívyéébe túkevítsojú pañéréjucó. Muurá Píívyéébe ávyeta pané avyéjuubéré ímichi dílbye tájpi páneere íjcyáabe. Áánélli téjyú páneere dílbyé túkevítsojú pañéréjucó íjcyáíne.

29 Áánetu íjcyáné tsane. Ehdu idyé medsíjívémé mebóhíjúcóóityúné néhíjcyámé jíveekí tsójtso méhíjcyá imúnaa dsíjívéme mémeri 'dítye ípájtyeteki' néémere muhdú idyé medsíjívémé mebóhíjúcóóityúnáa íínetú díityéké tene ípíááboki? 30 Aane idyé ehdu tétsíhjí dáíhañéréjucó medsíjívéíñáa jííne muha úwááboméré mépehíjcyá tsáijyú tsaate múúhake téené hallútú dsíjívétsóhajchíí muha mepájtyetékíjívári? 31-32 Áánéllíihyéacáa bañúháñé téené hallútú Éépetsó cóomi múnáa ápíchó ehne múúne meke dóóné iyámédú néémema ó táhjácatsíhíjcyáhi. Aanéjívá, ané metsu ímíááné tehdu tene néhajchíí meíjcyáné hajchótá mewáñehíjvaténé pañe panévaré meóóvehíjcyá tétsíhjí dáíhañéréjucó medsíjívéíñéllíihye. Árónáa muurá ímíááné medsíjívémé mebóhíne o úwáábohíjcyáné hallútú oke dítye dsíjívétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi.

Áróneri illure ó ímíjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímíjyúdu.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámeíhíjcyámedívu. Ámúhakye mújtátsodímýé ímí ámuha meíjcyáíyómeke. Muurá tsaate nééhií: “Átéreejtédívú menáhbevámé illure meke mújtatsóhi.” ³⁴ Ahdu ámuha meíjcyáíyónéllii ímíñeúvú méuráávyé ímiáájju. Óvíjyacóóné ímítýunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámúhadítýú Píívyéébeke wáájácutúme. Ehdu ámúhakye o néé núcójpítsóróné pañe ámuha téénetu mewájácúúveki.

Muhdú dsíjívémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáubá tsaate ámúhadítýú neéhi: ¿Aca íhya muhdííwáj píhjimá medsíjívétsihdyu mébóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtsou tsíhdyuréjuco icyápáyóóóvétsihdyu ííñeu botsíi páneevé úmehéréjuco. ³⁷ Tsá muurá apáhajchíí teeu mebájtsónemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá tríígo pañéváuma tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téúhjitu ipáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píívyéébere ihdyu íimíllédú píívyetsóné tsáimíyé keemévé íñéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévaré tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame íévéhóówari íjcyanéhjí, ííñújiri

Íjcyánéhjí, tsihdyúre. ⁴¹ Muurá cóójíejpi núhba ájchú péjcoéjpima mícúru ájchúné tsihdyúre. Áhdure mícúruj péété tsá tsahdúre néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsíjívétsihdyu mebóhíime. Muurá medsíjívémeke ditye cúúume mechájááveromé tsiíne mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima meíjcyame tsáhájuco mújyú muhdú meíjcyájúcóóityúne. Muurá íne ícyooca meíjcyáne pi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá ííñújiri meíjcyáne piima meíjcyame téhdure méjcyaa tsíhdyuréjuco néénej pi mújyú medsíjívéjúcóóityúnéj piíma.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tujkénúejpi Adáake Píívyéébe ípívyétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíne bóhi.” Áábé boonétú Críjto bóhówááveebe ihdyu meke ajcú mújyú muhdú meíjcyájúcóóityúne bóhívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénú meíjcyá íne ícyooca meíjcyáne piíma. Áané boonétú botsí meíjcyaa tsíhdyuréjuco néjpi mújyú medsíjívéjúcóóityúnéj piíma. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe meenú ííñúbatu Adáake ííñújíejpi íjcyáábeke. Áánéllii tééj hallurí meíjcyame méjpíhánema mee dibyée ípívyéjtsoobédújuco. Áánetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjtu. Áánéllii dííbyema meíjcyácooca tsíhdyuréjuco meíjcyáíne dibye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píívyéébe ííñúbatu méénuube íjpííma íjcyadújuco mee méjpíímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaa Críjtoduréjuco meíjcyáíne dííbyema meíjcyácoóca.

50 Ámuúha táñahbému, muurá íñe ícyooca meíjcyánéj piiháñema tsá meíjcyáityú Píívyéébé avyéjuri. Muurá íñe dsíjívéíñéj piiháñé tsá múhdutú dsíjívétúné íjcyáityuróne. 51 Cáhawáá ámúhake o úúbálle múha mewáájácutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjívéityúne. Muurá dsíjívétúméj piiháñé cápáyóóveé tsíhdyuréjuco néénéj piiháñevu. 52 Muurá ávyeta íícúíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúrí méjpiíhañe cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco íimíbaávye nihñéré rojrócó llíjchúmeícyoóca. Tene muurá íhjuúvácooca cahcújtso múnaape dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhime tsáhájucó dsíjívéityúne. Áané tujkéveri téjyju íjcyame dsíjívétúméj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. 53 Muurá íñe ícyooca medsíjívéhíjcyanéj piiháñé téjyju cápáyóóveé dsíjívéityúnéj piiháñevúréjuco. Áijyju ihdyu botsíi méjcyáá Píívyéébé avyéjuri. 54-55 Ehdu muurá íñe medsíjívéhíjcyanéj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé Píívyéébé waajácuháámitu íllu tene nehjújuco: “¿Aanéhaca kiávújucó teene dsíjívé meke wáágóóiyóne? Tsúúca táhjátsámeíñé tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu Píívyéébé waajácuháámitu nééneé. 56 Muurá ímityúmé meíjcyané déjúcotu médsíjívéhíjcyáhi. Aanée méhdivu Píívyéébé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé meíjcyane. 57 Áronáacáa ihdyu tehdújuco Píívyéébe méhdi ídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocrítoj téeveri ímityúné mééma táhjane mewágóóóvétuki.

58 Ahdíciane, ámuúha táñahbému, méíhvéjtsodí

Píivyéébé icyánéjcu ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmeré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjtó wákimyéi. Muurá méwaajácú dííbyé wákimyéi meméénume mebáñúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsídsi pihcyúmeíñe

¹ Áánetu dsídsike cahcújtso múnáállii ámuha mepihcyuhíjcyané múu ímíñeúvú meenú ñnéé Garáátsiá íiñújiri íjcyané cahcújtso múnáake o néhduú. ² Ténevá tsemáánadú múu wáyeéévejcóójí idyóbéévécococa ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcúnetu tsánéhwu dówacárohijcyá ámúhadívú o úújetécococa botsíi ámuha mepihcyútuki. ³ Aane o úújetécococa tsaatéké ámuha metújkevééllémeke méwálloó Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewállóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtyeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o néhajchíi ó peéhi.

Muhdú ipyééiñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénui ó peé Matsedóóniá íiñújivu. Átsihdyu botsíi ámúhake ó aahívéteéhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó íjcyá tsúcájáhreé. Átsihdyu óví kiávú o péébeke ámuha oke mépíaabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhake íicúiyé o ááhíveíñúne. Ó imíllé tsucájááneúvúi ámúhama o íjcyane Píivyéébe ímílléhajchíijyu. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvuré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí ó pájtyeé téené pañe íchíi múnáake o úwááboki.

Tsáijyu múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke tééné hallútú tsáríllérónáaaca.

¹⁰ Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco dibye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdyu métsiménéélledíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mépiááboco elle iúlléjene oke dibye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá dibye ámúhake iááhíveté tsijtye menáhbémuma. Áronáa tsá dibye péétune. Óví múijyú ímíllécooca ámúhake aahívetéébe.

Páávoró pítyajcône

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé meijcyame ímítyunévú metáhjátsámeityuki. ¹⁴ Múu íná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakeré iwájyúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbémuuj, muurá ámuha méwaajácú Ejtéépanaké éhnée Acááyá iíñúji múnáadítyú ihyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye ihyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyame ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa diibye Ejtéépanaa, Potonááto, Acáicoo, éhdume tsámíyé oke píaabó ílle ámuha meijcyaca oke mepiáábóiyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápísohíjcyá ámúhakeé itsápijtsódu. Aane

ímí ó ijtsúcunú tehdújuco. Tehdu neémeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámúhake ó úúballé Áátsiá iĩñújri ijcyané cahcújtso múnaa ámúhake dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Piritsíírama ámúhake duurúváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhake duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíi múnaa ménahbémú ámúhake duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

²¹ Aane iñe ámúhake o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

²² Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocrijtoke wájyútúmé hallúrí tsúúca ímityúné ijcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámúhake ó wajyú dííbyeéjté ámuha meíjcyámeke. Áhdícyane ihdyu óví dííbyeréjuco ámúhake píaabóne. Áyu tehdújuco.

Píivýéébé ihju: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48